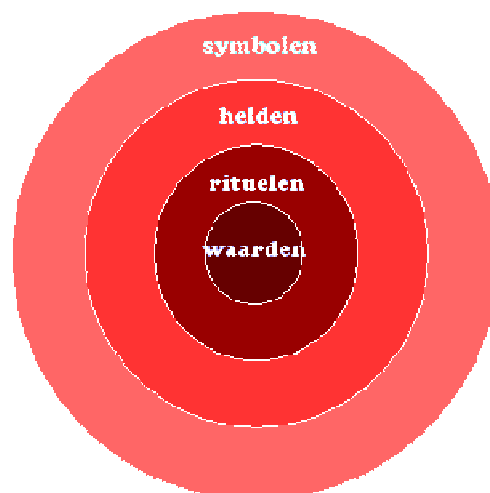

Tolerantie :
een multiculturele samenleving?

Emmeline Besamusca
Universiteit Utrecht / Universität Wien

Cultuurmodel Hofstede

"typisch Nederlandse" rijsttafel

Nederlandse helden

Burgemeester van Rotterdam

Ahmed Aboutaleb
(1961, Morocco)

Nederlandse schrijvers

Hafid Bouazza

Kader Abdollah

Abdelkader Benali

"Grootste Nederlander Aller Tijden" (November 2004)

1.	Pim Fortuyn (1948-2002)	114.742
2.	Willem van Oranje (1533-1584)	110.860
3.	Willem Drees (1886-1988)	74.636
4.	Antoni van Leeuwenhoek (1632-1723)	41.222
5.	Desiderius Erasmus (1466-1536)	40.621
6.	Johan Cruijff (1947-...)	25.849
7.	Michiel de Ruyter (1607-1676)	17.653
8.	Anne Frank (1929-1945)	16.356
9.	Rembrandt van Rijn (1606-1669)	10.991
10.	Vincent van Gogh (1853-1890)	6.000

Pim Fortuyn : vermoord op 6 mei 2002 (Volkert van der G.)

Theo van Gogh : vermoord op 2 november 2004 (Mohammed B.)

Submission (Part I)

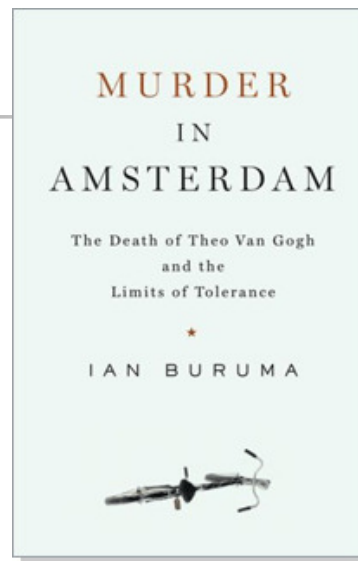
Screenplay : Ayaan Hirsi Ali

Director : Theo van Gogh

Ian Buruma (2006):

“Grenzen van
de Nederlandse
tolerantie?”

Immigratie vanaf de Tweede Wereldoorlog

- post-koloniaal (*Indie (1949), Suriname (1975), Antillen*)
- arbeidsmigratie (*Turkije, Marokko*)
- politieke migratie (*asielzoekers, vluchtelingen*)

Immigratie vanaf de Tweede Wereldoorlog

- relatief jong
- snelle groei in aantallen
- en in diversiteit

Aantallen immigranten (www.cbs.nl)

■ <i>Turken</i>	<i>350.000</i>	
■ <i>Surinamers</i>	<i>330.000</i>	
■ <i>Marokkanen</i>	<i>315.000</i>	
■ <i>Antillianen</i>	<i>130.000</i>	
■ totaal	1.125.000	
■ totaal niet-westers		1.675.000
■ totaal allochtonen		3.000.000

verzuiling

Verzuiling: vrijheid en gelijkheid

- ook voor islamitische cultuur
- nieuwe regelgeving (ritueel slachten, etc.)
- Islamitische scholen
- moskeeën

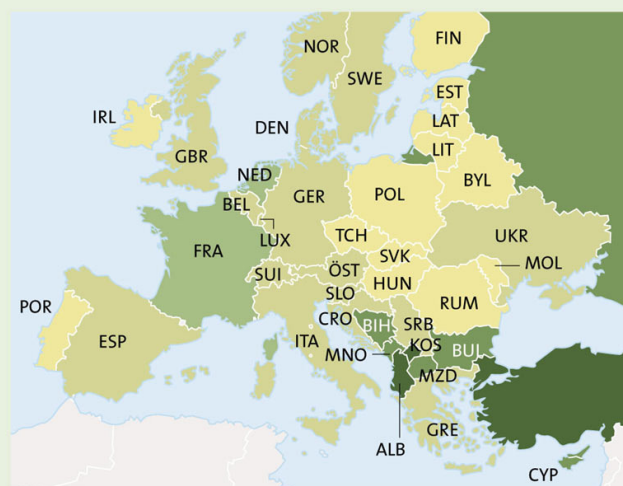
Traditionele tolerantie en pluriformiteit

Muslime in europäischen Ländern

Anteil an der Bevölkerung in Prozent

■ über 50 ■ 10-50 ■ 5-10 ■ 1-5 ■ unter 1

Grafik: © APA, Quelle: CIA/APA/Zentralinstitut Islam-Archiv

APA

Islam & westerse cultuur : gaat dat samen?

Toenemend (publiek) debat

- Is Islam verenigbaar met westerse cultuur?
 - *besnijdenis van vrouwen*
 - *eerwraak*
 - *agressiviteit tegenover homo's*
 - *achterstelling van vrouwen*
- Huntington: Clash of Civilizations (1993)
- 9/11 (2001)

Pim Fortuyn (1948-2002)

Pim Fortuyn on Islam

In February 2002, a reporter asked him why he felt so strongly about Islam. "I have no desire", he replied, "to have to go through the emancipation of women and homosexuals all over again. There are many gay high school teachers who are afraid of revealing their identity because of Turkish and Moroccan boys in their classes. I find that scandalous. I don't hate Islam. I find it a backward culture."

(Buruma 2006: 56,57)

"A peddler of nostalgia"

"To a confused people, afraid of being swamped by immigrants and worried that pan-European or global institutions were rapidly taking over their lives, Fortuyn promised a way back to simpler times, when [...] we were still ourselves, when everyone was white, and upstanding Dutchmen were in control of the nation's destiny. He was a peddler of nostalgia."

(Buruma 2006: 47)

De hoofddoek een symbool van :

- onderdrukking van vrouwen in de Islam / Koran
- gebrek aan emancipatie
- gebrek aan integratie
- potentieel gevaar

Verdachte Soumaya S. (l) arriveert bij de rechtbank in Rotterdam. S. wordt verdacht van lidmaatschap van een terroristische organisatie. FOTO ANP/ROBIN UTRECHT

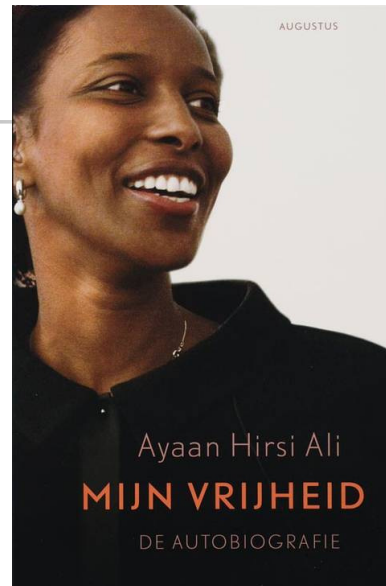
Burka-verbod?

Ayaan Hirsi Ali

“De Islam staat fundamenteel afwijzend tegenover een aantal westerse waarden. Bij gebrek aan Verlichting is zij niet in staat tot rationele beschouwing of enige vorm van zelfkritiek”

Submission (Part I)

Screenplay : Ayaan Hirsi Ali

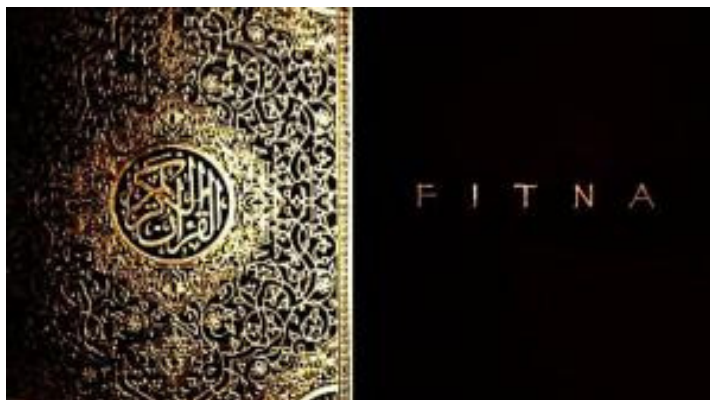
Director : Theo van Gogh

Geert Wilders : *Partij voor de Vrijheid* (2006)

Fitna (Islam: geen religie, maar terroristische ideologie)

Parliament (150 seats) at present (2006)

VVD	(rechts liberalen)	31	(22)
CDA	(Christen democraten)	21	(41)
PVV	(Partij voor de Vrijheid)	24	(9)
PvdA	(sociaal democraten)	30	(33)
SP	(socialisten)	15	(25)
D66	(links liberalen)	10	(3)
Groen Links		10	(7)
CU	(Christen Unie)	5	(6)
SGP	(orthodox protestanten)	2	(2)
PvdD	(Partij voor de Dieren)	2	(2)

„De handdruk“: twee culturele perspectieven...

De hoofddoek een symbool van :

- religieus bewustzijn
- Vrijheid van Religie
- trots op haar afkomst
- Vrijheid van Expressie

Zelfbewust en geëmancipeerd

Burkini / Burqini

- onderdrukt?
- niet geïntegreerd?
- geïntegreerd?
- emancipatie?

‘Een Nederlandse islam tekent zich af’

Onderzoekers H. Entzinger en K. Phalet zien veel paradoxen in de moslimgemeenschap.

Van onze verslaggever
Bas Hesters
Henk Müller

UTRECHT

‘Wat opvalt is hoe sterk Marokkaanse en Turkse jongeren vasthouden aan de islam’, zegt onderzoeker prof. dr. H. Entzinger. ‘Van de Turken noemt 99 procent zich gelovig, van de Marokkanen 100 procent. De intensiteit van het geloof is groot. Dat wijkt aanvankelijk af van de houding die autochtone jongeren aannemen ten opzichte van religie. Meer dan de helft van hen noemt zich niet godsdienstig.’

‘Ook blijkt dat meer dan de helft van de jonge moslims de islam op een individualistische en liberale manier beleeft, in plaats van conformistisch en traditioneel. Er ontstaat een Nederlandse islam.’ De Utrechtse hoogleraar minderhedenstudies beschrijft de belangrijkste conclusie van het rapport *Islam in de multiculturele samenleving*. Entzinger is de godfather van het minderhedenbeleid in Nederland. Hij schreef het rapport samen met wetenschappelijk medewerker dr. C. van Lotringen en dr. K. Phalet, een Belgische onderzoeker die is gespecialiseerd in minderheden in Europa.

Phalet: ‘Je hebt in moslimgroepen zo blijkt, enorm veel meningsverschillen. Er is een grote spanning waarnaembaar. Jongeren kiezen steeds meer tegen gearrangeerde huwelijken, maar onderschrijven tegelijkertijd het belang van respect voor ouders. Hoopgeleiden willen zelf kiezen, maar onderstrepen de tradi-

tionele waarden. Dat zijn paradoxen die in de gemeenschap volop spelen. Vooral bij meisjes zie je die tegenstelling. Zij maken een spagaat tussen de westerse en moslimwaarden.’

– Andere punten?

‘Het enorme belang van onderwijs. Dat is zeker een interessante bevinding in het licht van de discussie over het multicultureel drama. Je ziet dat hoger opgeleiden op veel punten liberaler en individualistischer gaan denken, meer Nederlandse vrienden hebben en meer naar Nederlandse media luisteren. Hun sociale horizon is ruimer en onderwijs speelt daarbij de cruciale rol.’

– 97 Procent van de Turken en 93 procent van de Marokkanen noemt zich in eerste instantie geen Nederlander. Volgens bijvoorbeeld dr. Yesilgöz, criminoloog en kenner van de Turkse gemeenschap, levert uw onderzoek de bevestiging voor de stelling dat Marokkanen en Turken juist etnocentrisch zijn en dat het minderhedenbeleid is mislukt!

Entzinger: ‘Het minderhedenbeleid is niet mislukt. Wat is integratie eigenlijk? Dat een moslim christen wordt? Dat een Marokkaan zich niet meer in eerste instantie Marokkaan voelt? Vraag een Limburger of hij zich Nederlander voelt. Men loopt inderdaad niet warm voor zaken die te maken hebben met de Nederlandse nationale identiteit, maar dat zegt nog niets over het al dan niet mislukken van de integratie. Alles wat te maken heeft met de Nederland-

se identiteit spreekt hun totaal niet aan. Dat is waar. Marokkanen en Turken zijn etnocentrisch.’

– Tweederde van de jonge Marokkanen en Turken kiest ervoor thuis de traditionele normen en waarden geheel gescheiden van de westerse waarden te beleven. Hoezo integratie? Wijzen uw cijfers niet op het ontstaan van een parallelle samenleving, waar groepen in hun eigen wereld leven?

Entzinger: ‘Ja, maar in Nederland heb je altijd meerdere parallelle groepen gehad. Denk aan de verzuiiling. Integratie betreft deelname aan de samenleving, de arbeidsmarkt, het onderwijs. En uit andere studies komt naar voren dat dat geleidelijk beter gaat.’

‘Daarnaast is er een groeiende waardering voor vrijheid van meningsuiting en tolerantie bij jonge Marokkanen en Turken. Dat is buitenshuis. Die waarden nemen ze over, of althans, ze zeggen dat. Op wijk- en buurtniveau is er integratie. De jongeren hebben Nederlandse vrienden.’

– Is dit onderzoek niet al en toe een beetje politiek correct? U vraagt naar meningen, maar geven mensen die ook? Of gebruiken ze de taal die sociaal wenselijk is? Vraag een Turk of hij vrijheid van meningsuiting belangrijk vindt en hij zegt ‘ja’. Maar vraag je of een Koerd het recht heeft zich Koerd te noemen, dan is de kans dat de Turk ‘nee’ antwoordt veel groter.

Entzinger: ‘Je weet nooit of mensen ook doen wat ze zeggen. Maar dit onderzoek zit zo in elkaar dat mensen onmogelijk al-

leen maar gewenste antwoorden kunnen geven.’

Phalet: ‘Wij stellen integratie vast in het openbare leven. Deze jonge moslims vinden tolerantie, vrijheid van meningsuiting, respect voor andere meningen, gelijke kansen voor mannen en vrouwen belangrijk en wijzen autoritair ingrijpen af. Hoe dat zich verhoudt met opvattingen binnenkamers, levert de spanningen op waar we het over hadden.’

– Waarin verschillen moslims dan van autochtonen?

Phalet: ‘In de privésfeer zie je veel verschillen. De meeste moslimjongeren vinden dat Nederlandse kinderen niet streng genoeg worden opgevoed en dat vrouwen hier te veel rechten hebben. Ze vinden dat hun bejaarde ouders bij hen moeten inwonen.’

Entzinger: ‘Er zal nog heel lang spanning bestaan in de families en tussen de generaties. Maar de familiewaarden verwateren. De beweging is onmiskenbaar: richting liberalisering. De integratie verloopt positief en een onderdeel daarvan is die integratie is het vasthouden aan de moslimidentiteit.’

‘Van evident belang is dat jonge Marokkanen en Turken in de gelegenheid zijn om in een etnisch gemengde omgeving naar school en naar het werk te gaan. Door in contact te staan met autochtonen, moeten ze Nederlands spreken en komen ze in aanraking met Nederlandse waarden. De dominante waarden zullen winnen. Naarmate ze langer in Europa zijn, worden moslims rekkelijker.’

– Is dat een wetenschappelijke stelling of is dat uw voorspelling?

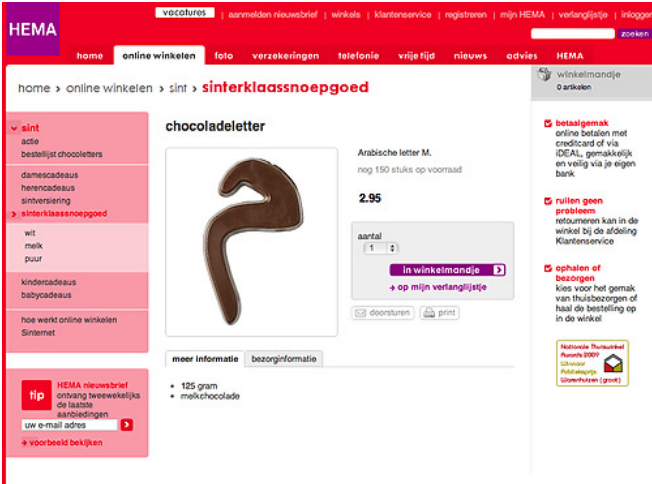
Phalet: ‘Je ziet het ook in andere landen zo gaan. Het duurt doorgaans drie generaties. Je houdt een groep die traditioneel blijft, maar de meerderheid kiest toch voor liberalisering en de waarden van de dominante cultuur. Wij hebben geprobeerd die dynamiek in beeld te brengen.’

– Uit het onderzoek komt ook naar voren dat 5 procent van de autochtonen en 7 procent van de allochtone jongeren bereid is geweld te gebruiken voor hun geloofsovertuiging of voor het vaderland. Zo’n 15 procent weet nog niet of ze dat zou doen. In Duitsland, bleek uit een onderzoek van de socioloog Wilhelm Heitmeyer, is zo’n 30 procent van de Turkse jongeren bereid geweld te gebruiken om de islam te verdedigen; 25 procent vindt dat je iemand die tegen de islam roept, moet doden. Is Nederland zo anders?

Entzinger: ‘We weten niet hoe de situatie in Duitsland is, want Heitmeyer heeft de verkeerde vragen gesteld en heeft zo deze spectaculaire uitkomsten gecreëerd. Wij willen niet dat er in Nederland een beeld ontstaat dat groepen massaal naar geweldsmiddelen gaan grijpen. Maar het zou me niet verbazen dat de geweldsbereidheid in dienst van de islam in Nederland lager zou uitvallen dan in Duitsland. De verhoudingen in Duitsland zijn scherper.’

Phalet: ‘We zien naast de positieve ook de negatieve ontwikkeling. Er is een duidelijk verband tussen het zich gediscrimineerd

HEMA: chocoladeletters van Sinterklaas

HEMA | vocatures | aamelden nieuwsbrief | winkels | Klantenservice | registreren | mijn HEMA | verangrijp | inloggen

home | online winkelen | foto | verzekeringen | telefonie | vrije tijd | nieuws | advies | HEMA | zoeken

home > online winkelen > sint > **sinterklaasnoeppgoed**

chocoladeletter

Arabishe letter M.
nog 150 stuks op voorraad

2.95

aantal

In winkelmandje

op mijn verlanglijstje

doornutten | print

meer informatie | bezorginformatie

- 125 gram
- melkchocolade

betaalgemak
online betalen met creditcard of via IDEAL, gemakkelijk en veilig via je eigen bank

rullen geen probleem
retourneren kan in de winkel bij de afdeling Klantenservice

ophalen of bezorgen
kies voor het gemak van thuisbezorgen of haal de bestelling op in de winkel

Nationale Thuiswinkel Award 2009
Scherp Prijsniveau
Binnenhalen (gratis)

tip HEMA nieuwsbrief ontvang het leukste de laatste aanbiedingen uw e-mail adres **voorbeeld bekijken**

Burgemeester van Rotterdam

Ahmed Aboutaleb
(1961, Morocco)

Islamitische feestdag in plaats van 2de Pinksterdag?

Christelijke feestdagen blijven heilig

Als de christelijke feestdagen afgeschaft worden, kunnen vrije dagen meer worden gespreid over het jaar. Maar, wie wil ze kwijt? Het zijn ijkpunten geworden.

Door JAPKE-D. BOUMA

Op 9 mei stond er 350 kilometer file. En de maandag er na stonden we met 'n allen in de file terug. Heel Nederland kwam terug van familiebezoek, camping, vakantiepark, terras en meubelboulevard. Het was Pinksterevening.

Doordat Hemelvaart dit jaar extreem vroeg viel, vlakbij Koninginnedag en 5 mei, en alle schoolkinderen vrij zijn, trokken de afgelopen 3,5 miljoen Nederlanders er op uit, zo berekende de ANWB. Er was geen huisje meer te krijgen in Center Parcs, aldus een woordvoerder van het concern. Nederland kwam op dinsdag 13 mei weer kraakend in beweging. Met 400 kilometer file in de ochtendspits.

Als het land stil ligt, stikt de pro-

ductie. Deze krant berekende vorige week uit de losse pols dat het collectieve verzuim de Nederlandse economie ongeveer 6 miljard euro kost. Daar staan bestellingen van toeristen tegenover, maar toch.

Is het wellicht een idee om de vrije dagen meer te spreiden en de christelijke feestdagen af te schaffen? Het is moderner om mensen zelf hun vrije dagen te laten kiezen. Bovendien: wie weet nog in Nederland waarom we met Pinksteren vrij zijn? Het kerkeboek neemt af en er komen steeds meer andere religies bij. En vakanties worden minder duur als niet iedereen tegelijk gaat.

Gevraagd om commentaar op die stelling, zegt Willem Kroes dat het afschaffen van de christelijke feestdagen helemaal geen issue is in Nederland. Kroes is van de Stichting van de Arbeid, die kabinet en parlement adviseert, onder meer over arbeidsvoorwaarden. "Er is in de jaren tachtig in de Stichting wel gediscussieerd over 5 mei in relatie tot Koninginnedag. Toen plette de overheid ervoor om op 5 mei alle werknemers vrijaf te geven met behoud van loon." Uiteindelijk bleef het oude advies van de Stichting van kracht om werknemers alleen in lustrumjaren vrijaf te geven.

Begin jaren negentig stelde de

Raad van Kerken voor om tweede Paasdag en tweede Pinksterdag in te ruilen voor feestdagen van andere godsdiensten. Bischop Muskens plette er in 1999 voor om Tweede Pinksterdag te ruilen voor het islamitische Suikerfeest. Maar er is nooit iets veranderd. De christelijke feestdagen zijn heilig, in Nederland. Letterlijk en figuurlijk.

Dat komt, de belangen zijn groot. Neem de toeristische sector. De prijzen gaan fors omhoog tijdens de pieken. "Het is gunstig dat iedereen tegelijk vrij is op vaste momenten", zegt een woordvoerder van het Nederlandse Bureau voor Toerisme en Congressen. "Dat bevordert de besteding in de sector. Als de dagen versnipperd zouden worden, zou het minder impact hebben." Bovendien: alle schoolkinderen zijn vrij met de christelijke feestdagen. Ze zijn verder ook nog eens mooi getimed met steeds acht weken ertussen. Waarom zou je dat veranderen?

Precies datzelfde zegt vakantieparkelexploitant Center Parcs. "In theorie zou ook voor ons spreiding van de vrije dagen handiger zijn. Nu moeten we vaak in de topdrukke 'nee' verlopen", zegt een woordvoerder van het concern. Maar het voordeel is weer dat vrienden, gezinnen en families

met elkaar iets kunnen afspreken omdat iedereen tegelijk vrij is. De trend is de laatste jaren, dat grootouders steeds vaker mee gaan naar de parken. "Als de christelijke feestdagen niet bestonden, is het veel lastiger dergelijke uitstapjes te organiseren", zegt Center Parcs.

Ook meubelwarenhuis Ikea zegt niet afschaffen die christelijke feestdagen. "Voor ons zijn het absolute pickdagen, toppers", zegt een woordvoerder. "Het wordt ieder jaar drukker op Tweede Pinksterdag en met Pasen, en er wordt ook steeds meer gekocht. Als het kan, gaan we open op die dagen. Maar het mag niet in elke gemeente." Soms moeten complete snelwegen worden afgezet om de drukte bij Ikea te verwerken.

Natuurlijk, Ikea zou ook op eigen gekozen data evenementen kunnen organiseren. Zoals bijvoorbeeld de Bijenkorf doet met de 'Drie Dwaze Dagen'. "Maar het is makkelijker om evenementen te creëren vanuit vaste ijkpunten", zegt de woordvoerder.

Zelfs een seculiere organisatie als de FNV maakt geen punt van de christelijke feestdagen, zegt een woordvoerder van vakcentrale FNV. "Mensen willen gewoon op vaste dagen vrij zijn." Er is wel discussie om islamitische werknemers meer in de gelegen-

heid te stellen hun feestdagen te kunnen vieren. Daarover wordt nu gespreid afspraken te maken in de cao's, zegt de woordvoerder. Maar de christelijke feestdagen staan niet ter discussie. "Het enige issue is dat we er te weinig van hebben in Nederland, in vergelijking met het buitenland."

"De christelijke feestdagen zijn erg geïntegreerd in ons sociaal, cultureel en economisch systeem", vat Erik Sengers samen. Hij is godsdienstsocioloog aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. "Misschien weten steeds minder mensen wat de dagen betekenen, maar het zijn wel ijkpunten geworden." De kerk heeft in de vierde eeuw de christelijke feestdagen ingesteld om rust te creëren in de samenleving. "En om het dagelijkse patroon te doorbreken. Die functies hebben de dagen nog steeds. Of je nou weet of niet waarom ze gevierd worden. Collectieve dagen zijn nodig, om met de familie, het gezin of de buurt iets te doen."

In theorie zou de Stichting van de Arbeid een analyse kunnen maken over de kosten en baten van het afschaffen van de christelijke feestdagen voor de gehele Nederlandse economie. Maar dan moet er wel om zo'n advies gevraagd worden, zegt Kroes. En dat wordt er vooralsnog niet.

Canon van Nederland : www.entoen.nu

“Nederlandse” cultuur?

“Nederland is veel te veelzijdig om in één cliché te vatten.
‘De’ Nederlander bestaat niet.”

Prinses Máxima
(24 september 2007)

Literatuur

- Han Entzinger, ‘Immigration and Multiculturalism’. In: Emmeline Besamusca & Jaap Verheul (eds.), *Discovering the Dutch. On Culture and Society of the Netherlands*. Amsterdam, 2010.
- *De positie van Moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Forum, 2010. Zie: http://www.forum.nl/Publicaties/Alle_titels_A-Z/CatalogListId/19/CatalogId/187